ФАНТАСТИКАЛЫҚ РОМАНДЫ ТАЛЛАЎ УСЫЛЛАРЫ

Юсупов Конысбай Абылович
Қарақалпақ мәмлекетлик университети,
педагогика илимлериниң докторы

Annotation: *In particular, various forms of artistic depiction presented in S. Ismailov's novel "Galaxy of the Heart" are naturally devoted to the plot-compositional development of the poetics of creativity, saving the writer from dry narration, giving the reader an emotional impact, landscapes in aesthetic pleasure. They perform aesthetic, psychological and pedagogical tasks, instilling in students a deep thinking and sensitivity. It deepens the ideas of morality, patriotism and humanity of young people, develops their thinking skills and imagination*

Key words: *the process of the lesson, training, specialist in literature, poetry, creative work, style, method, writing, genres, cluster, dialogues, novel.*

Оқыўшыларға қарақалпақ романларын үйретиў ең зәрүрли мәселелердиң бири. Қарақалпақ романы идеялық, тематикалық, жанрлық ҳәм көркемлик жақтан раўажланды. Солардың бири С.Исмайловтың «Жүрек галактикасы» романы сюжетлик ҳәм композициялық раўажланыўдың өзине тән болған көркемлик күшке ҳәм қулпырған эстетикалық сыпатларға ийе. Романда бөлек турған бир неше көркем сүўретлеў усыллары бар. Булар авторлық сүўретлеўлер ямаса авторлық мағлыўматлар, диалог ҳәм монологлар, тәбият көринислери ҳәм пейзажлық сүўретлеў, қаҳарманлардың портрети сәўлелендириў, қыймыл қозғалыс, қыймыл ҳәрекетлерди ашыў, шығарма қатнасыўшыларының жазған хатлары, күнделик жазбалары ҳәм көрген түслери ямаса психикалық галлюцинациялық процесслерди сәўлелендириў болып есапланады.

Дөретпеде көркем сүўретлеў усыллары жазыўшы тәрепинен түрлендирилип ҳам олар зәрүрли орынларда бир-бири менен бирлестирилип, синтезленип исленген ҳәм илимий-теориялық, әмелий жақтан әҳмийетли. Жазыўшы диалог ҳәм ишки монологлардың қысқа-қысқа ҳәм кеңейтирилген түрлерин, қаҳарманлардың ишки монологлары җәне авторлық җәне дараланған ишки монолог формаларын, қаҳарманлар менен авторлық монологлардың биригип кетиў түрлерин, авторлық баянлаў мағлыўматлардың пейзажлардың биригип кетиўлерин, қыймыл-қозғалыслар менен портретлердиң синтезлениўлерин ҳәм тағы басқаларды жақсы пайдаланған. Булардың барлығы таллаў барысында толық ашып көрсетилди.

Оқыўшыларға сабақ барысында С.Исмайловтың «Жүрек галактикасы» романын таллаў барысында төмендеги мағлыўматларды үйретип барамыз:

Пүткил жәҳән көркем прозасында көркем сүўретлеў усылларынан авторлық сүўретлеўлер ямаса авторлық мағлыўматлар, диалог ҳәм монологлар (ишки, монологлар, тәбият көринислери ҳәм тәбият кубылысларын (пейзаж) сүўретлеў, қаҳарманлардың сыртқы тулғасын (портрет) сәўлелендириў, қыймыл қозғалыс, қыймыл ҳәрекетлерди ашыў, шығарма қатнасыўшыларының жазған хатлары, күнделик жазбалары ҳәм көрген түслери ямаса психикалық галлюцинациялық процесслерди классик жазыўшылар өз дөретпелеринде шеберлик пенен пайдаланып киятыр. Сол сыяқлы бундай усылларды белгили қарақалпақ жазыўшылары Т.Қайыпбергенов, Ш.Сейтов, К.Мәмбетов, Қ.Камалов, К.Каримов ҳәм басқалар тәрепинен өзлериниң прозалық шығармаларында сәтли ислеткен.

С.Исмайловтың «Жүрек галактикасы» романының сюжетлик тийкарында дүньялық космонавтикада жаңалық ашқан қарақалпақ перзентлери Баҳадыр менен Тамараның ерлик ислери, олардың баласы Сабырдың бастан кеширген ўақыялары турса да, ал усыған қосымша бир неше қаҳарманлардың ядқа түсириў ҳәм көз алдына елеслетиўлери, әңгиме-гүрриңлери, әпсаналар менен көрген түслери, жазған хатлары сюжет ҳәм композиция ушын тийкар болған. Шығармада қәдимги "объектив сюжет" Баҳадыр ҳәм Тамара, Сабырдың басынан өткен ўақыялар менен бирге Баҳадырдың әкеси Махмуд, Махмудтың әкеси Кәрим, Сабырдың Тахтакөпирде ушырасқан адамы Атамурат ғарры, басқа планета ўәкиллери арқалы Тахира, Қуў Ман, Тео Лан ҳәм басқалардың әңгиме-гүрриңлери, көрген түслери менен жазған хатлары, басынан өткерген ўақыялары олардың ядқа түсириўлери арқалы параллель түрде берилип барады. Бул сыпатлар жазыўшының жоқары фантазиясы өзинше поэтикалық шеберлик мүмкиншиликлери арқалы шығармада айқын көзге түседи. Романда негизинен еки сюжетлик бағдар: объектив сюжет: Баҳадыр, Тамара, Сабырдың басынан кешкен ўақыялар ҳәм субъектив сюжетлер оқыўшыларға исенимли ҳалатта бирлестирилген.

С.Исмайловтың «Жүрек галактикасы» романында сюжетлик ҳәм композициялық раўажланыўдың өзине тән болған көркемлик күши ҳәм кулпырған эстетикалық сыпатларға да бөлек турған бир неше көркем сүўретлеў усыллары бар. Булар авторлық сүўретлеўлер ямаса авторлық мағлыўматлар, диалог ҳәм монологлар, тәбият көринислери ҳәм пейзажлық сүўретлеў, қаҳарманлардың портрети сәўлелендириў, қыймыл қозғалыс, қыймыл ҳәрекетлерди ашыў, шығарма қатнасыўшыларының жазған хатлары,

күнделик жазбалары ҳәм көрген түслери ямаса психикалық галлюцинациялық процесслерди сәўлелендириў болып есапланады.

Сондай-ақ бунда усы көркем сүўретлеў усылларының өзи жазыўшы тәрепинен түрлендирилип ҳам олар зәрүрли орынларда бир-бири менен бирлестирилип синтезленип те исленгени қызығарлы ҳәм илимий-теориялық, әмелий жақтан әҳмийетли. Атап айтқанда проза шебери диалог ҳәм ишки монологлардың қысқа-қысқа ҳәм кеңейтирилген түрлерин, қаҳарманлардың ишки монологлары және авторлық және дараланған ишки монолог формаларын, қаҳарманлар менен авторлық монологлардың биригип кетиў түрлерин, авторлық баянлаў мағлыўматлардың пейзажлардың биригип кетиўлерин, қыймыл-қозғалыслар менен портретлердиң синтезлениўлерин ҳәм тағы басқаларды жақсы пайдаланған. Мине, биз булардың барлығын төменде өз таллаўларымыз барысында толығырақ ашып көрсетиўге умтыламыз.

Ойымызша ең дәслеп романағы сәтли-сәтли авторлық мағлыўмат ҳәм баянлаўларға тоқтап өткенимиз мақул болса керек. Бул психологиясы менен ой пикирлерин салқын ҳәм тәсирсиз, сырттан баянлаўларға жол қойсада, ал тийкарынан ҳәр қыйлы орталықта, әсиресе, космос кеңислиги менен басқа-басқа планета шаарятларын, олардың тарийхын, гейпара өткир философиялық, социал әдеп икрамлық ойлар менен актуаль проблемаларды өз (авторлық) баянлаўлары менен ишки инсаный психологиялық пикирлеринен өткерип сүўретлеўлерде үлкен табысларға ерискен.

Романдағы бул ең дәслепки портретлик сүўретлеўдеги космонавтлар ең дәслеп ушырасқан басқа планета ўәкиллериниң сыртқы келбети. Оны Бахадыр менен Тамара жүзбе-жүз емес, ал Тахира өз қапталына таслаған тас табақшалардағы видео запислер арқалы көрип отыр. Оны жазыўшы әлбетте, өз қыялында елеслете отырып ҳәм қайта тирилтип, сол әййемги қәўимлерге тийисли адамлардың сыртқы келбетин бизиң көз алдымызға жанлы түрде келтирип бере алғаны тәсирли. Жазыўшы ҳәр бир шанста ўәкиллериниң сыртқы тулға-келбетин ҳәр қайсысының өзине тәнлиги менен ашыўға ҳәрекет етеди ҳәм бул поэтикалық, эстетикалық нийетлер көп орынларда сәтли шыққан. Романда буннан басқа да көп түрли қыймыл ҳәрекет пенен қыймыл-қозгалыс формалары қәлем ийеси тәрепинен жүдә шебер сүўретленген. Соның менен бирге бул өзиниң портретлик сыпаты, яғный инсанның сыртқы келбетин ҳәрекет-қыймылда көрсетиўи ҳәм оны да бир қаҳарман менен шекленбей, ол бир неше адамлар қыймылын салыстырма түрде сәўлелендириў табысы менен баҳалы. Усындай сүўретлеўлер кемде-кем жазыўшыларда, нағыз талант ийелеринде ғана ушырасады.

Сондай-ақ жазыўшы фашистлердиң Кәримлер киятырған жолаўшы поъезын бомбалаўы, қашқынларды да қутқармай атқышлаў жағдайларындағы қыймыл ҳәрекетлериндеги партизанлардың сатқын Кузма ғарры, фашистлер Игор, Загерлер менен айқасыў моментлери, фашистлердиң зулымлығында нәрестесинен айырылып делбе болып кеткен ҳаялдың қылўалары, Сабырдың шайтанлар планетасына келгендеги қыймыл ҳәрекетлери: дәўдиң қәҳәрли қозғалыслары, мәстан мама шайтан кемпирдиң ис ҳәрекетлери тағы басқалар дөреткен жүдә асқын шеберлик пенен сәўлеленип олардың барлығы роман сюжетин түрли түсли реңлерге бөлеп жазыўшыны ўақыяларды тек ғана сырттан қурғақ ҳәм тәсирсиз баянлаўдан қутқарады.

Романда сәўлеленген көплеген пейзаж, тәбият көринислери менен тәбият қубылыслары да оның сюжетлик- композициялық қурылысын өзинше қубылтып, түрли реңлерге бөлеп көрсетиў менен бирге ғана шекленбей, олар улыўма шығарманың реализмин күшейтеди, оны өмирге жақынластырғандай болады, фантастикалық сюжетлерде оқыўшылар ушын исенимлилигин арттырады.

Улыўма алғанда С.Исмайловтың «Жүрек галактикасы» романында берилген көп түрли көркемлик сүўретлеўдиң формалары дөретпе поэтикасын қулпыртып сюжетлик-композициялық раўажланыўға тәбийийлық бағышлайды, жазыўшыны қурғақ баянлаўдан қутқарып оқыўшылар ушын эмоционаллық тәсир, пейзажлар эстетикалық заўықта бағышлап отырады. Олар оқыўшыларда терең ойлылық, сезимталлық пайда етип эстетикалық, психологиялық, педагогикалық ўазыйпаларды атқарады. Жаслардың әдеп икралылық, ўатанға сүйиўшилик ҳәм улыўма инсаныйлық идеяларын тереңлестирип, олардың пикирлеў қәбилетин, фантазиялық ойларын жетилистирип барады.

ÁDEBIYATLAR

1. Юсупов К.А. Қәнигелик пәнди оқытыўда инновацион технология. – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2015. – 6 б.т. – 96 бет.

2. Юсупов К.А. Камал Мәмбетовтиң өмири ҳәм дөретиўшилигин үйрениў усыллары. Нөкис, «Miraziz Nukus», 2017. – 4,25 б.т. - 68 б.

3. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасын таллаў усыллары. – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2017. – 4 б.т. – 64 бет.

4. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын сабақтан тыс жумыслар арқалы үйрениўдиң илимий методикалық мәселелери.. – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2018. – 5 б.т. – 80 б.

5. Юсупов К.А. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikası. Sabaqlıq. – Tashkent: Sano-standart, 2018. – 21 б.т. – 336 б.

6. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын оқытыў методикасы. Монография. – Нөкис: Qaraqalpaqstan, 2019. – 7 б.т. – 112 б.

7. Юсупов К.А. Академик лицейларда қорақалпоқ адабиётини ўқитиш методикаси (педагогика фанлари доктори (DSc) диссертацияси автореферати). – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2021. – 4 б.т – 66 бет.

8. Юсупов К.А. Kórkem shıǵarmalardıń mazmunıń úyreniw metodikası. Oqıw qollanba. – Tashkent: Yosh avlod matbaa, 2021. – 23,75 б.т. – 380 б.

9. Юсупов К.А. Qánigelik hám pedagogikalıq ámeliyat. Oqıw qollanba.– Nókis: Ilimpaz, 2021. – 3.75 б.т. – 60 б.

10. Yuspov KA Arnawlı pánlerdi oqıtıw metodikası. sabaqlıq. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 19 б.т. – 304 б.

11. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları. Oqıw qollanba. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 9.3 б.т. – 144 б.

12. Юсупов К.А. Халмурат Сапаров дөретиўшилик жолы. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 1996. 3-4-саны, 54-60.

13. Юсупов К.А. Бердақ шығармаларын үйрениў усыллары. «Қарақалпақстан муғаллими» журналы, Нөкис, 1996. 1-2-саны, 12-15.

14. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны ҳәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 2-саны, 94-96

15. Юсупов К.А. (авторлар менен бирге) Оқыўшыларымыз пикир айтады. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 3-саны.

16. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны ҳәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 6-саны, 112-115.

17. Юсупов К.А. Ҳәзирги дәўир ҳәм Бердақ шайыр мийрасына көз қарас. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2001. 2-саны, 126-128.

18. Юсупов К.А. Ҳәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образы. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 5-саны, 130-131.

19. Юсупов К.А. Ҳәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образының өзгешеликлери. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 6-саны, 138-139.

20. Юсупов К.А. «Шырашылар» романының көркем психологизми. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2006. 6-саны, 112-115.

21. Юсупов К.А. XX әсирдеги қарақалпақ прозасында көркем психологизм мәселелери. «Муғаллим ҳәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2007, 4-саны, 11-15.

22. Юсупов К.А. Ишки монолог ҳәм шеберлик. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 1-саны, 113-116.

23. Юсупов К.А. Лирикалық прозада көркем психологизм. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 2-саны, 124-127.

24. Юсупов К.А. Жазыўшылардың дөретиўшилик шеберлигин үйрениў методикасы. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-санлар, 126-129.

25. Юсупов К.А. И.Юсуповтың «Ўатан топырағы» шығармасының мазмунын үйрениў. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-саны, 46-49.

26. Юсупов К.А. Қарақалпақ әдебиятын интерактив методлар менен оқытыў усыллары. ҚМУ хабаршысы, 2011, 1-2-саны, 58-60.

27. Юсупов К.А. Қарақалпақ лирикасын изертлеўши алымның дөретиўшилигин үйрениў. «Муғаллим ҳәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2012, 1-саны, 3-8.

28. Юсупов К.А. «Академиялық лицейлерде И.Юсупов дөретиўшилигин лекция түрлери менен үйрениў усыллары». ҚМУ хабаршысы, 2012, 3-4-санлар, 30-32.

29. Юсупов К.А. Жазыўшылар дөретиўшилигин үйрениў усыллары. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2012. 4-саны, 115-118.

30. Юсупов К.А. Қонысбай Камалов-қарақалпақ прозасын изертлеўши алым. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 1-саны, 82-91.

31. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеўши. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 6-саны, 123-128.

32. Юсупов К.А. Әдебияттаныўда салмақлы орны бар алым. ҚМУ хабаршысы, №1, 2015, 132-136.

33. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасында пейзаж ҳәм қаҳарман образын үйрениў мәселелери. ҚМУ хабаршысы, №2, 2015, 92-96.

34. Юсупов Қ. Оразбай Сәтбаев поэзиясының көркемлик өзгешеликлери. «Әмиўдәрья» журналы, №5, 2015, 77-87.

35. Konis A. Yusupov. Studying Forms of Teaching Karakalpak Poetry at Academic Lyceums. Eastern European Scientific Journal. Germany. Ausgabe, 3-2018. 72-75.

36. Юсупов К.А. Повышение интереса учащихся к литературе на основе анализа художественных произведений. «Наука и Общество» журнал, №2 2018, стр.32-34.

37. Юсупов К.А. Изучение внеаудиторных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях «Наука и Общество» журнал, №3 2018, стр.36-38.

38. Юсупов К.А. Әбдимурат Атажановтың дөретиўшилик устаханасы. «Әмиўдәрья» журналы, №5, 2018, 68-75.

39. Konis A. Yusupov. Studying Karakalpak Poetry in Academic Lyceums by Various Methods in Class. Eastern European Scientific Journal. (ISSN 2199-7977). Germany. Ausgabe, 1-2019. 83-85.

40. Юсупов Қ. Толыбай Қабулов дөретиўшилигин үйрениў. «Әмиўдәрья» журналы, №3, 2019, 55-64.

41. Юсупов К.А. Конысбай Камалов дөретиўшилигин үйрениўдиң гейпара мәселелери // Ilim ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институти журнали. – Нукус, 2019. – №4. – Б. 94-98. (13.00.00. №3)

42. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде драмалық шығармаларды интерактив технологиялар менен оқытыў // Муғаллим ҳәм үзликсиз билимлендириў. – Нөкис, 2019. – №6/1. – Б. 4-8 (13.00.00. №20).

43. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Т.Қабуловтың өмири ҳәм лирикасын үйрениў // Ilim ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институти журнали. – Нукус, 2020. – №1. – Б. 106-110 (13.00.00. №3).

44. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде лирикалық шығармаларды таллаў // Қорақалпоқ давлат университети ахборотномаси. – Нукус, 2020. – №1. – Б. 181-184 (13.00.00. №13).

45. Yusupov K.A. Scientific and theoretical foundations of teaching Karakalpak literature at academic lyceums // Journal of Critical Reviews. (ISSN 2394-5125). – Vol 7, Issue 7, 2020. – №1. – P.P. 349-354

46. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Т.Қайыпбергенов дөретиўшилигин оқытыў методикасы // Ilim ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институти журнали. – Нукус, 2020. – №2. – Б. 100-103 (13.00.00. №3).

47. Yusupov K.A. Akademik litseylarda qoraqalpoq adabiyoti // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2020. – №6. – Б. 40-41 (13.00.00. №8).

48. Yusupov K.A. Methods of teaching literary material at academic lyceums according to the program // Academicia. An International Multidisciplinary Research Journal (India). (ISSN: 2249-7137). – Vol. 10 Issue 5, 2020. – P.P. 1628-1634 (Impact Factor: SJIF 2020= 7,13).

49. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Ө.Хожаниязов дөретиўшилигин үйрениў // Ilim ha'm ja'miyet. журнали. Нукус, 2020. №1. Б. 32-35.

50. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде прозалық шығармаларды таллаў // Қорақалпоқ давлат университети ахборотномаси. – Нукус, 2020. – №3. – Б. 304-308 (13.00.00. №13).

51. Юсупов К.А. Изучение художественных произведений в академических лицеях // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2021. – №3. – стр. 78-80 (13.00.00. №8).

52. Yusupov K.A. Curricula for teaching karakalpak literature. // Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal https://saarj.com. Academicia ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 5, May 2021, Стр. 1069-1074. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.492,

53. Yusupov K.A. Scientific and methodological problems of studying karakalpak literature. //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) https://www.tarj.in. ISSN: 2278-4853 Vol 10, Issue 5, May, 2021. Стр. 585-590. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.699. 10.5958/2278-4853.2021.00451.1

54. Юсупов К.А. Изучение творчества Чингиза Айматова в академических лицеях // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2021. – №7. – стр. 52-53 (13.00.00. №8).

55. Yusupov K.A., Seytjanov J.E. Problems of artistic psychologism in Karakalpak prose. Philosophical Readings XIII.4 (2021), pp.2054-2060.2054 10.5281/zenodo.5584439. Info@philsophicalredings.org

56. Юсупов К.А. Научно-методических основы преподавания каракалпакской литературы. Internaional Scienfiic Jounal Theoretical & Applied Scieence p-ISSN: 2308-4944 (print) e- ISSN:2409-0085 (online) Year: 2021 Issue: 11. Pp. 362-371. http://T.Science.org.

57. Юсупов К.А. Педагог шайыр лирикасы ҳәм тәлим-тәрбия мәселелери // Ilim ha'm ja'miyet. Нукус давлат педагогика институти журнали. Нукус, 2021. – №4. – Б. 100-102.

58. Юсупов К.А Өсербай Әлеўовтың лирикасын үйрениў. «Әмиўдәрья» журналы, 2021, – №4, – Б. 63-68.

59. Юсупов К.А. Развитие устной культуры учащихся на уроках литературы // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2022. – №1. – Б. 70-71 (13.00.00. №8).

60. Yusupov K.A. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida qoraqalpoq adabiyotini o'qitish masalalari// Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2022. – №2. – Б. 17-18 (13.00.00. №8).

61. Yusupov K.A. Teaching students the metods of artistic depiction in Karakalpak prose. // Journal of Hunan University (Natural Sciences). Vol. 49. No. 04. 2022. Page - 590-603

62. Yusupov K.A. Methods of selection of Karakalpak Novels. // Journal of Positive School Psychology. (Scopus) Volume. 6, No. 4 (2022). Page - 26-30.

63. Yusupov K.A. Learning Discussing the Epic Novels. // Eurasian Journal of Learning and Academic Teahing. Volume 7 I March 2022. Page - 26-30. ISSN: 2795-739X.

64. Юсупов К.А. Обучение основам письменной речи учащихся. // «PEDAGOGS» innernational research journal. Volume-7, Issue-1, April-2022. – Стр. 176-181.

65. Yusupov K.A. Theortical foundations of teaching Karakalpak literature. // GALAXY international interdisciplinary research journal . Vol. 10, Issue 5.(2022). PP. – 210-216.

66. Yusupov K.A. Qoraqalpoq adabiyotini úqitish masalalari // Journal of new century innovations. (WSRjournal.com), Volume - 5, Issue - 6. May, (2022). PP. – 113-122.

67. Юсупов К.А. Изучение произведений писателя на уроках литературы// Международный научно-образовательный журнал «Образование и наука в XXI веке». Выпуск №26 (том 4), май, 2022. – Стр. 196-201.

68. Yusupov K.A. Methodologu for analyzing iyrical works in literature lessons. // Miasto Przysztoģci. Vol. 26 (2022). Page - 200-208.

69. Юсупов К.А. Изучение творчества С.Мажитова в школе. //V Международный журнал научных исследований «Научный импульс». Выпуск №1, 2022. – Стр. 44-50.

70. Yusupov K.A. Methods of Teaching the Works of O.Satbaev in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01lssue. September - 2022. Page – 44-53.

71. Yusupov K.A. Develorment of Oral and Written Speech of Students in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01 lssue. September - 2022. Page – 56-66.

72. Yusupov K.A. Problems of Teaching Korakalpok literature // Central asian journal of literature, philosophy and culture. Vol. 03 lssue: 10 - 2022. Page – 75-85.

73. Юсупов К.А. Содержание и способы изучения внеклассных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях. (Международная научно-практическая конференция «Фундаментальные научных исследования».) Астана, 2018.стр.116-122.

74. Yusupov K.A. Methods of teaching literary material at academic lyceums according to the program / Cutting edge-science. International scientific and practical conference, USA Conference Proceedings, Shawnee, July, 2020. – P.P. 83-87.

75. Юсупов К.А. Изучение творчества Сапа Матчанова. /XV Международная научно-практическая конференция «The world science of modernity. Problems and prospects of development», 25-26 марта, 2021 г., Париж, Франция: стр. 170-175.

76. Юсупов К.А. Инновационные технологии в обучении каракалпакской литературе /Материалы Международной научно-практической конференции. «Татарская поэзия и культура второй половины XX начала XXI века». Казань, 28 апреля, 2021 г. Стр.341.

77. Юсупов К.А. Изучение лирики Усербай Алеўова / Литература и художественная культура тюркских народов в контексте восток-запад. Материалы Международной научно-практической онлайн-конференции Казань, 22-25-октября 2020 г. Стр.348-351.

78. Юсупов К.А. Актуальные вопросы преподавания каракалпакской литературы в академических лицеях / Литература и художественная культура тюркских народов в контексте восток-запад. Материалы Международной научно-практической онлайн-конференции Казань, 22-25-октября 2020 г. Стр.352-355.

79. Юсупов К.А. Академик лицейларда қорақалпоқ адабиятини уқитиш масалалари. // «Ҳәзирги қарақалпақ филологиясының әҳмийетли мәселелери» атамасындағы халық аралық илимий-теориялық конференция материаллары топламы. Нөкис: 2020, 36-42.

80. Юсупов К.А Образ Айдос бия в каракалпакской литературе. // I International science conference on multidisciplinary research, Abstracts of International Scientific and Practical Conference. Berlin, Germany January 19-21, 2021, стр. 766-769

81. Юсупов К.А Изучение в современной каракалпакской лирике. / III International science conference on e-learning and education, Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal February 2-5, 2021, стр. 349-353.

82. Юсупов К.А. Изучение творчество Казакбай Юлдашева /V Международная научно-практическая конференция по новым тенденциям в науке и образовании «Theoretical and scientific bases of scieetific thought», 16-19 февраля, 2021 г., Италия, стр. 503-508.

83. Юсупов К.А. Юсупов И.К. Лирикалық шығармаларды оқытыў методикасы. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 469-474.